

Història del Periodisme a Catalunya i Espanya

Codi: 103096

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2501933 Periodisme	OB	3	2

Professor/a de contacte

Nom: Enric Marín Otto

Correu electrònic: Enric.Marin@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Altres indicacions sobre les llengües

Els treballs i les proves d'avaluació es podran fer indistintament en català o castellà.

Equip docent

Joan Manuel Tresserras Gaju

Prerequisits

Cap.

Objectius

L'objecte de l'assignatura és apropar el/la estudiant al coneixement de les formes (mitjans i formats) i de les modalitats (gèneres i estils) més significatives i representatives de la tradició periodística moderna. Particularment, de la premsa escrita del darrer segle. Encara que també s'incideix en el periodisme audiovisual. L'enfocament prioritza la dimensió de la construcció de la realitat social elaborada a partir del discurs periodístic.

Sense ignorar les grans tradicions periodístiques internacionals, l'àmbit principal d'estudi és el del periodisme català dels segles XX i XXI. En paral·lel, també s'analitzarà el periodisme espanyol de referència. L'estudi d'aquestes tradicions hauria d'habilitar el/la estudiant per analitzar i interpretar amb radicalitat els reptes als que s'enfronta actualment el periodisme.

En cada capítol es farà esment del context polític, empresarial, tecnològic i professional. També de la relació del periodisme amb les altres expressions de comunicació social, i de l'evolució de les diferents formes de narració social periodística i la seva incidència en la definició de l'opinió pública. Així mateix, el contingut de l'assignatura serà sensible a la diversitat cultural i els aspectes relacionats amb la perspectiva de gènere.

Competències

- Aplicar el mètode científic adequadament, plantejar hipòtesis relatives a la comunicació periodística, validar i verificar les idees i els conceptes, i ressenyar correctament les fonts.
- Aplicar el pensament científic amb rigor.
- Demostrar consciència ètica i empatia amb l'entorn.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en català i castellà com en una tercera llengua.
- Diferenciar les principals teories de la disciplina, els seus camps, les elaboracions conceptuals, els marcs i els enfocaments teòrics que fonamenten el coneixement de la disciplina i els seus diferents àmbits i subàrees, i adquirir un coneixement sistemàtic de l'estructura dels mitjans de comunicació.
- Divulgar els coneixements i les innovacions de l'àrea.
- Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
- Identificar les tradicions periodístiques contemporànies catalana, espanyola i internacional i les seves modalitats d'expressió específiques, així com la seva evolució històrica i les teories i conceptes que les estudien.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar la influència dels mitjans de comunicació segons l'opinió pública.
2. Aplicar de manera transversal els mètodes científics en l'anàlisi de la relació entre canvi tecnològic, el canvi social i accessibilitat als mitjans.
3. Aplicar el pensament científic amb rigor.
4. Demostrar consciència ètica i empatia amb l'entorn.
5. Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en català i castellà com en una tercera llengua.
6. Divulgar els coneixements i les innovacions de l'àrea.
7. Explicar l'evolució de la tradició periodística contemporània catalana i espanyola.
8. Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
9. Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Continguts

Tema 1. Introducció i conceptes bàsics.

Tema 2. Els orígens de la modernitat: del periodisme artesanal a la revolució industrial.

Tema 3. El retard històric en la creació de la democràcia liberal i les especificitats del periodisme industrial a Catalunya i Espanya.

Tema 4. Els inicis de la cultura i la comunicació de masses a Catalunya i a Espanya. La Renaixença. L'eclosió del periodisme contemporani.

Tema 5. Primer terç del segle XX (1): Mancomunitat, Primera guerra mundial i premsa de masses.

Tema 6. Primer terç del segle XX (2): Dictadura de Primo de Rivera, ràdiodifusió i fotoperiodisme.

Tema 7. El cicle republicà. L'època daurada de la premsa escrita.

Tema 8. Periodisme, "guerra freda" i franquisme. Autoritarisme, oficialisme i uniformisme periodístic.

Tema 9. Impacte de la Llei Fraga i de l'emergència del periodisme televisiu oficialista de masses.

Tema 10. Crisi del franquisme, transició democràtica, autonomisme i reconstrucció de la cultura periodística.

Tema 11. La innovació del periodisme audiovisual i la convergència de gèneres, formats i plataformes de difusió.

Tema 12. Mundialització de la cultura, revolució digital i crisi de creixement del periodisme.

El calendari detallat amb el contingut de les diferents sessions s'exposarà el dia de la presentació de l'assignatura. Es penjarà també al Campus Virtual, on l'alumnat podrà trobar l'explicació detallada dels exercicis i pràctiques, els diversos materials docents i qualsevol informació necessària per a l'adequat seguiment de l'assignatura.

Metodologia

La metodologia combina explicacions teòriques amb activitats dirigides presencials, activitats supervisades i treball autònom. L'aprenentatge estarà basat en l'anàlisi i resolució de casos pràctics. S'estimularà el treball en equip, l'estudi personal i la capacitat d'anàlisi crítica.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Explicacions teòriques	37,5	1,5	7
seminaris i pràctiques	15	0,6	3, 5
Tipus: Supervisades			
Avaluació	7,5	0,3	5, 6, 8, 9
Tutories	7,5	0,3	3, 5, 6, 8
Tipus: Autònomes			
Estudi personal	17,5	0,7	3, 4, 6, 8
Lectures	15	0,6	3, 9
Treball de curs	50	2	3, 5, 6, 8

Avaluació

A. Avaluació dels alumnes de primera matrícula.

L'alumnat de primera matrícula haurà d'acollir-se a un sistema d'avaluació contínua. Els requeriments per aprovar l'assignatura són els següents:

1. Realització d'una prova tipus test (50% de la nota final) programada per al dia 4 de juny. La matèria avaluable es referirà al conjunt de lectures del curs, així com a les explicacions i als debats duts a terme a les classes i als seminaris
2. Realització d'un treball de curs col·lectiu (40% de la nota final), fins a un màxim de tres membres. El/la professor/a del seminari haurà d'aprovar la proposta. Així mateix, el/la professor/a del seminari s'encarregarà de fer el seguiment de la realització del treball al llarg del curs. La data límit per al lliurament del treball serà el 28 de maig.
3. Seguiment de les activitats pràctiques proposades programades pel seminari (10% de la nota final).

Qualificació final

S'haurà de realitzar la prova de curs, el treball en grup, així com haver participat en les activitats del seminari. Per aprovar l'assignatura cal haver superat obligatòriament la prova de curs tipus test. Pel que fa al treball de

curs, en el cas de no tenir aprovada la proposta inicial, o no es presenti, es considerarà com a "no avaluable". Atès que l'assignatura té un model d'avaluació continuada, el "no avaluable" en el seminari suposarà també un "no avaluable" en l'assignatura.

B. Avaluació de l'alumnat de segona matrícula.

En cas de segona matrícula, l'alumnat podrà fer una única prova de síntesi que consistirà en una prova combinada de desenvolupar temes i test. La qualificació de l'assignatura correspondrà a la qualificació de la prova síntesi.

C. Sistema de recuperació.

Alumnat de primera matrícula: en cas de suspendre la part teòrica de l'assignatura, el/la professor/a establirà una prova alternativa de recuperació que es realitzarà el 22 de juny. La nota mínima per poder fer mitjana serà de tres sobre deu. Pel que fa al treball de curs, si l'avaluació no és positiva, hi haurà un període de reelaboració que conclourà el 20 de juny.

L'alumnat tindrà dret a la recuperació de l'assignatura si ha estat avaluat del conjunt d'activitats el pes de les quals equivalgui a un mínim de 2/3 parts de la qualificació total de l'assignatura.

L'estudiant que realitzi qualsevol irregularitat (còpia, plagi, suplantació d'identitat...) que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb un 0. En el cas que es produeixin diverses irregularitats, la qualificació final de l'assignatura serà de 0.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Examen	50%	0	0	1, 2, 3, 5, 6, 7, 9
Pràctiques seminari	10%	0	0	3, 4, 5, 9
Treball de curs	40%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9

Bibliografia

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

Gómez Mompart, Josep Lluís. i Marín Otto, Enric. (Ed.) *Historia del periodismo universal*. Madrid, Editorial Síntesis, 1999.

Canosa, Francesc. (Ed.) *Història del Periodisme de Catalunya*. Barcelona, Sàpiens i Generalitat de Catalunya.

Torrent, Joan i Tasis, Rafael. *Història de la premsa catalana*. Barcelona, Bruguera, 1966 (2 vols.)

Guillamet, Jaume. *Història del periodisme. Notícies, periodistes i mitjans de comunicació*. Bellaterra, UAB, 2002.

Guillamet, Jaume. *Política, mercat i llengua. Una interpretació històrica del periodisme català* (<https://publicacions.iec.cat/repository/pdf/00000239/00000006.pdf>).

Casasús, Josep Maria. *Periodisme català que ha fet història*. Barcelona, Proa, 1995.

de Fuentes Aragonés, Juan Francisco i Fernández Sebastián, Javier. *Historia del periodismo español*. Madrid, Síntesis, 1997.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA:

Espinet, Francesc i Tresserras, Joan Manuel. *La gènesi de la societat de masses a Catalunya*. Bellaterra, UAB, 1999.

Casasús, Josep Maria. *Periodística catalana comparada*. Barcelona, Pòrtic, 1993.

Chillón, Albert. *Literatura i periodisme*. Universitats valencianes, 1993.

Espina, Antonio. *El cuarto poder. Cien años de periodismo español*. Madrid, Aguilar, 1960.

Guillamet, Jaume. *Prensa, franquisme i autonomia*. Barcelona, Flor de Viento, 1996.

Figueroles, Josep Maria. *Prensa i nacionalisme*. Barcelona, Pòrtic, 2002.

Puig i Ferrater, Joan. *Servitud. Memòries d'un periodista*. Barcelona, Hogar del Libro, 1980.

Calvet "Gaziel", Agustí. *Història de La Vanguardia*. Barcelona, Empúries, 2005.

DD. AA. *Periodisme i periodistes. De les gasetes a la xarxa*. Barcelona, España Nuevo Milenio, 2001.

Bèrrio, Jordi. *L'opinió pública i la democràcia*. Barcelona, Pòrtic, 1990.

Risques, Manuel. (dir.), Duarte, Àngel. Riquer, Borja. i Roig Rosich, Josep Maria. *Història de la Catalunya contemporània: de la guerra del Francès al nou Estatut*. Barcelona, Barcelonesa d'Edicions, 2006.

Briggs, Asa i Burke, Peter. *de Gutenberg a Internet. Una historia social de los medios de comunicación*. Madrid, Taurus, 2002.